

Oredništvo in uprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna številka 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletno
35 Din. — Za člane izvod
po 60 para.

Oglasil po dogovoru.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije so poštne
proste.

Problemi ujedinenja strokovnega pokreta.

Dne 10., 11. in 12. oktobra t. l. se je vršila v Zagrebu plenarna seja uprave Glavnega radniškega saveza.

Na tej seji se je določil tekst statuta, ki ga predloži centralna uprava prihodnjemu strokovnemu kongresu. Ta statut priobčimo na drugem mestu našega lista v celoti.

Naše organizacije dobivajo s tem priliko, da ga vsestransko prouče, tako da ne bo mogel nihče reči, da je bil postavljen v tej važni zadevi pred gotova dejstva.

Načrt, kakor je bil v Zagrebu sprejet, je plod dolgotrajnejše izmenjave misli, pri kateri so tudi slovenske strokovne organizacije sodelovale. On predstavlja že okvir, na kojega se je posrečilo zediniti različne predstave o oblikah naše strokovne organizacije. To bodo morale imeti pred očmi vse organizacije, ki bodo o njem razpravljale.

Naše organizacije bodo imele pri presojanju predloženega načrta še posebno lahko stališče. V Zagrebu sprejeti načrt se vjema v vseh bistvenih točkah z načrtom, ki ga je izdelala in odobrila tozadevno Strokovna komisija za Slovenijo, in sicer bolj kakor bi se to na prvi pogled zdelo. Zakaj, sprejeti tekst je kratko stiliziran in pove v malo besedah mnogo. Razen tega pa prepušča, da se odredijo vse podrobnosti, ki jih bo treba češče spreminjati s posebnimi pravilniki, ki se tozadevno že pripravljajo. Vse te spremembe pa so tudi po našem uverjenju spremembe na bolje. Vendar pa načrt do potrditve po kongresu še ni polnomočen. Zato bodo manjše spremembe še mogoče.

Iz teh razlogov nadaljni nasveti še koristno pomagajo k izboljšanju. Seveda, — ako hočemo, da bodo res pomagali, se moramo vsi živo zavediti, kako težko je uravnati tisoč misli v en sam načrt, — kar je v našem slučaju potrebno. Zato je treba veliko diskusije v organizacijah in časopisih, da se ustvari v trenju misli in duhov enotno gledanje na stvar. A nič manj ni treba pri tem strpnosti in globokega uverjenja, da edinstva strokovnega pokreta ne moremo doseči, ako se ne znamo poglobiti tudi v druge potrebe in druge misli.

Kjer te predpriprave ni, — tam se morajo tudi kongresi končavati brezplodno. Kongresi in konferenice zaključujejo dozorelo, — za proces duševnega zblizanja so prekratki.

Ta proces potrebuje, kakor se nam zdi še izpopolnitve. — Statut kakor smo ga zamislili za platformo ujedinenja ne sme predstavljati kompromisa, ampak res enotno voljo. Temu naj služijo naslednje vrstice, kjer podajamo še enkrat razloge, zakaj želimo, da se organizira naš strokovni pokret tako, kakor je to zapodeno v sprejetem statutu.

Mi želimo, da bi ujedinenje prizadevanj po zdravem gospodarstvu v strokovnih organizacijah ne onemogočilo, ampak podprlo. V to svrhu je treba vpostaviti povsod ravnotežje med dohodki in izdatki. Treba pa je še več. Treba je, da ostaja od prispevka sorazmerna svota za namene agitacije (ki se mora vršiti predvsem lokalno, tam kjer so člani!), sorazmeren del za tisk in izobrazbo, sorazmeren del za funde in sorazmeren del seveda za razne podpore.

Na te stvari polagamo pri ujedinenju glavno pažnjo. Vse kar smatramo drugače za potrebno, je le logična posledica vsega tega.

Bilo bi sicer mogoče misliti, da bi najpopolnejša centralistična ureditev dovoljno skrbela tako za agitacijo, kakor za tisk. Vendar predpostavlja to razvit in uravnotežen aparat.

Pri razmerah, kakor so, pa bi se prav lahko dogodilo in se dogaja, da primanjkuje na vseh koncih in krajih sredstev za agitacijo in za tisk, ker je pač naše celo gospodarstvo neuravnoteženo. V takih položajih se rado zgodi, da se skušajo opreti potapljačji se drug na drugega, mesto da bi se učili sami plavati. Seveda se potem tudi drug na drugega jezijo in ujedinenje ima za posledico duhovno razedinjenje.

To so razlogi radi katerih nočemo pretiranega centralizma in skoka v temo. Zato smo se zavzemali za to, da se izvrši ujedinenje na sledečih podlagah:

1. Na podlagi ločitve prispevkov za centralno upravo na eni strani, in prispevkov za lokalno upravo, agitacijo in tisk na drugi strani.

2. Na podlagi tega, da so prispevki za lokalno upravo, agitacijo in tisk kolikor mogoče lokalno upravljani. — To pa zato, ker je za uspešen boj proti vsem težavam, ki se tozadevno pojavljajo trajen in ozek stik s članstvom nujno potreben. V Zagrebu sprejeti statut G. R. S. J. s temi vidiki računana. Za konkretno ujedinenje posameznih osrednjih društev pa je važno, da skušamo stališče drug drugega razumeti, ne samo vpoštevati. Zato smo svoje naziranje še enkrat obrazložili in utemeljili.

Kovinarska organizacija je vprašanje ujedinenja po našem mnenju v predpripravah dobro rešila.

Sedaj se bo treba sporazumeti o ujedinenju naprej, med organizacijo naših kemičnih delavcev in slično organizacijo Opčega Radniškega Saveza v Zagrebu. Opči radniški savez zavzema v našem strokovnem pokretu odlično stališče in je v nekaterih pokrajnih skoro edino v poštevh prihajajoče strokovno društvo.

V njem so združeni tovarniški delavci onih strank, za katere ne obstojajo posebne profesionalne zveze. Ves aparat je ponekod še v njegovih rokah, medtem ko nima Glavni radniški savez, kot zastopnik celote nobenega aparata. Slednje je nezdravo. Ker so druge samostojne zveze, razen morda kovinarjev pri nas povsod slabe, ne morejo skrbeti za dovoljno lokalno agitacijo. Zato propadajo. Vsled tega je nujno potrebno, da dobi Glavni radniški savez povsod svoje tajnike, ki bodo skupni lokalni tajniki za manjše stroke. Vsled tega je tudi potrebno, da postane ves tisk tudi formalno tisk Glavnega radniškega saveza in njegovih pododborov.

Opči radniški savez ne bi na svoji poziciji nič zgubil, če bi dal del svojega aparata na razpolago Glavnemu radniškemu savezu — za redakcijo skupnega lista in za agitacijo. Nasprotno! Čim bolj bo skušal računati, ne le s svojimi interesi, temveč tudi z interesi izven njega stoječih strokovnih skupin, tem bolj bo postal uvaževana in odločilna sila v celokupnem delavskem pokretu.

Mi smo na tem, da pride v Hrvaški do spremembe, v tem pravcu močno interesirani. Zakaj? Navedimo primer! Recimo, da pride centrala rudarjev k nam.

V tem slučaju bo mogla vršiti taka centrala nalogo le, če se bo mogla oprči tudi po drugih pokrajinah, povsod tam, kjer so rudarji, na bolj ali manj močan aparat in na tisk, za katerega bo rada sorazmerno prispevala, ki ga pa bo po nekod sama težko vzdrževala. Na seji v Zagrebu smo videli, da se v tem oziru deloma še slabo razumemo.

Strokovna komisija za Slovenijo ne gleda na vprašanje ujedinenja strokovnega pokreta z ozkosrčnega slovenskega stališča.

Ona ima pred očmi celoto. In sicer tako pred očmi, da postaja ves njen načrt neizvedljiv, če se izvrši samo v Sloveniji. Zahteva, da dobi Glavni radniški savez svoj aparat in svoj tisk, je predpogoj, da se more v Zagrebu sprejeti načrt izvesti.

Slovinci smo se zavzemali za koncentracijo strokovnega tiska v tem smislu, da bi vzdržavale vse stroke istega jezikovnega področja skupne strokovne liste. Izvrševalni odbor G. R. S. J. je v svojem načrtu pokazal veliko umevanje za to potrebo in je dal to v načrt pravil. Sklenilo se je končno, da to ne pride v pravila, pač pa bo o tem sklepal kongres v resoluciji. — Tozadevna debata se je pokazala, da se mora o tem še pisati. Na tej koncentraciji nismo v prvi vrsti mi interesirani. Pri nas tozadevno pri strokov-

nem tisku, v nasprotju s političnim, — še ni najslabše. Posredno pa smo na tem vendar interesirani. Strokovni tisk je na vsem našem jugu žalostno razcepljen in neuravnovesen.

Pri tem je mogoče samo dvoje: ali se strokovno organizirani člani ne bodo izobraževali v pisani besedi, in to je naša skupna škoda, — ali pa se bodo na tak način, da tisk ne bo imel denarnega ravnovesja. V tem slučaju se je bati, da bo posegel po bojnih fondih, ki jih želimo imeti ločene od upravnih in kulturnih fondov. Zato je vprašanje strokovnega tiska v srbohrvaškem področju za slučaj, da bomo ujedineni, v daljnih posledicah tudi naša stvar, če tudi ni v prvi vrsti naša stvar.

Zato nam bo tozadevno stališče Opčega radniškega saveza, ki ima po našem mnenju tu ključ do situacije v rokah, zelo olajšalo zavzemanje za priključitev slovenske organizacije mešane industrije, ki spada v to zvezo. Mi smo postopali v vprašanju nadomestitve central, — ne tako, kakor bi odgovarjalo to našim posebnim interesom, ampak tako, kakor je to v interesu celote. Centrale, ki smo jih predvideli za Slovenijo, vsaj za danes ne pomenjajo mnogo. A tudi te centrale so le takrat vzdržljive in mogoče, ako morejo računati na jugu na enako zaslombo, kakor jo bo prožal v Sloveniji vsem centralam aparat Glavnega radniškega saveza (Strokovne komisije). V tem vidimo duševno še precej nerešeno jedro problema ujedinenja.

Ukinitev ministrstva socialne politike.

Vlada je sklenila ukiniti ministrstvo socialne politike. Ta sklep vlade se ima provesti preko skupščine v zakonu o centralni upravi.

Iz tega sklepa se vidi jasno tendenca vlade proti vsej socialni politiki in zlasti proti zakonom o zaščiti delavcev, o zavarovanju delavcev, inspekciji dela, stanovanjskega vprašanja in delavske higijene, prehrane in v obče zaščite socialnega položaja delavstva.

Res, da ukinjenje ministrstva socialne politike ne znači že ukinjenja celokupne socialno-politične delavske zakonodaje. Ali že samo s tem, da se porazdele posamezni oddelki in odseki današnjeja ministrstva za socialno politiko na druga ministrstva, je jasno, kot beli dan, da bodo ti posli za ta ministrstva posli postranskega pomena in da bodo vse zgoraj navedene ustanove pod tem trpele.

Ni nam menda treba dokazovati, da bi trpelo pod posledicami tega vse delavstvo in ves delavski razred.

Resnica je, da tudi sedanje ministrstvo za socialno politiko ni kazalo tiste vneme za provedbo socialnih zakonov, kakor bi jo moralo kazati. A če

se ukine in se razmečejo delavska vprašanja v druga ministrstva, je več nego sigurno, da se bo posvečala tem vprašanjem od merodajnih faktorjev še manja pažnja. Delavska politika bo udušena.

Zato se pozivljajo vse delavske organizacije, da na svojih sejah in zborovanjih protestirajo proti ukinjenju ministrstva za socialno politiko, da zahtevajo njegov obstanek in zlasti, da zahtevajo, da se sedanja delavska zakonodaja izvede. V tem cilju se priporočuje:

1. Da se obvesti na zborovanjih in konferencah o zgornjem vse organizirano in neorganizirano delavstvo.

2. Da pošlje vsaka organizacija z navedbo članstva predsedništvu vlade, predsedništvu Narodne skupščine kakor vsem parlamentarnim klubom takoj protestne izjave proti nameravani ukitvi.

To je potrebno takoj storiti, da bi bila vlada in Narodna skupščina predno bo rešen zakon o centralni upravi, to je pred 1. novembrom o razpoloženju in zahtevah delavskega razreda, obveščena.

Delavski pokret v Romuniji.

Strokovni kongres

V palači koložvarske redute, v dvorani, kjer so se nekoč posvetovali in sestajali sedmograški plemiči, so se sestali delavci Sedmograške, romunskega Banata in Stare Romunije, da se posvetojujejo med seboj o položaju delavskega razreda v Romuniji in da določijo bodočo smer strokovnega in političnega gibanja v Romuniji. Ker stari romunski strokovni pokret ni mogel ostati zaščitnik gospodarskih in-

teresov delavskega razreda, je bilo potrebno, da si začrtajo zastopniki romunskega pokreta novo pot. O strokovnem pokretu v Romuniji moremo reči, da je še-le v povojih. Iz statistik o tem gibanju lahko razvidimo, da so celi teritoriji v Romuniji, kjer strokovnega pokreta sploh ni. Tako je delavstvo docela neorganizirano v Besarabiji, v Bukarešti in najvažnejših središčih Moldavije.

Romunski sodruzi sami so mnenja,

prispeva za vsako predavanje 3 Din za razsvetljavo in kurjavo.

Tečaj se otvori s primernim nagovorom 25. oktobra 1923 ob pol 7. uri zvečer v učnem prostoru, nakar se vrši takoj predavanje: »Osnovni pojmi narodnega gospodarstva«.

Vsak udeleženec mora prinesiti k predavanjem svinčnik in mal zvezek.

SEZNAM PREDAVANJ

poljudno znanstvenega delavskega tečaja 1. 1923/24 v Ljubljani.

1. Osnovni pojmi narodnega gospodarstva.
2. Osnovni nauki socializma.
3. Zgodovinski pregled delavskega razreda.
4. Zgodovinski pregled razvoja socializma.

5. Programi delavskih razrednih strak.
6. Gospodarsko življenje v Jugoslaviji.
7. Organizacija držav.
8. Državljanske pravice in dolžnosti.
9. Politične stranke v Jugoslaviji.
10. Socialna zakonodaja v Jugoslaviji.
11. Delavske razredne organizacije.
12. Pomen delavskega časopisja in delo zanj.
13. Delo delavskega agitatorja in organizatorja.
14. Vzgoja značaja.
15. Zemljepisni pregled balkanskega polotoka.
16. Zgodovinski pregled balkanskega polotoka.
17. Pregled slovenskega slovstva.
18. Narava po dnevi.
19. Narava po noči.
20. Higijena telesa.

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

Brezplačni pravni nasveti. Strokovna komisija je uvedla s 15. oktobrom 1923 za člane in svojece vseh razrednih organizacij dajanje brezplačnih pravnih nasvetov. Ti nasveti se dajejo v prostorih Strok. komisije v Šelenburgovi ul. 6/II. vsak ponedeljek od 6.—7. ure zvečer. Kdor išče pravnega nasveta se mora izkazati z legitimacijo kake razredne organizacije s plačanim prispevkom za tekoči mesec, družinski svojci (žena in sorodniki) pa s tako legitimacijo družinskega poglavarja. Brez take legitimacije se pravni nasveti ne bodo dajali. V zasebno-pravnih sporih se istotako ne daje nasvetov. — Uvedba brezplačnih pravnih nasvetov, ki jo že imajo v drugih krajih, pomeni za člane razrednih organizacij velik dobiček. Prava in zakonov ne vešči in neuki naši ljudje si dostikrat ne vedo pomagati in utrpel vsled tega veliko škodo. Ne upajo si ali pa nimajo denarja (čež dan tudi ne časa), da bi se obrnili za nasvete k odvetnikom, na sodišča itd. — vse to jim hoče Strokovna komisija z brezplačnim dajanjem pravnih nasvetov nadomestiti. Pričakujemo, da se bodo člani in njihovi svojci te nove uredbe v svojo korist pridno posluževali. Pripominjamo, da dobe nasvete ne samo člani in svoji članov strokovnih, temveč tudi političnih, gospodarskih in izobraževalnih organizacij in UDR, — ki stoje na razrednem stališču.

Kovinarska stroka.

Ujedinjenje. Te dni smo razposlali na vsako podružnico po en izvod pravil in pravilnika, katere sta odobrila centralna odbora Osrednjega društva kovinarjev in Saveza Metalskih radnika Jugoslavije. Vsaka podružnica naj pravila in pravilnik dobro preštudira ter sporoči eventualne spremembe ali dodatke najkasneje do 10. novembra podpisane mu tajništvo. — Delegate za kongres ujedinjenja, ki se bo vršil dne 25. nov. v Brodu na Savi, bodo volile podružnice na podlagi števila rednih članov koncem meseca oktobra. Zato pozivamo vse podružnice, da bodo odposlale obračune za oktober najkasneje do 10. novembra centrali, ki bo potem razdelila delegate posameznim podružnicam tako, da bo prišel na vsakih 200 članov en delegat. Preostanek članov nad 200 se bo pridelal po vrstnem redu najmočnejši podružnici, ki ima manj kot 200 članov, da bo na ta način na kongresu zastopani čim več podružnic. — Tajništvo Osrednjega društva kovinarjev.

Odmev puča neodvisnežev na Jesenicah. Ob priliki puča, ki ga je povzročil nezavisni Ciril Košir na Jesenicah, se je po njegovem nalogu, oziroma po nalogu nezavisne kovinarske centrale v Beogradu razpošljalo na vse naše podružnice okrožnice s koje se je zahtevalo izredni kongres O. D. K. Ta kongres seveda ni imel namena izboljšavati organizacijo, temveč, da bi se delegate O. D. K. na kongresu pridobilo za to, da bi prestopili k nezavisnežem. Podružnica O. D. K. na Muti je na jeseniško resolucijo reagirala z resolucijo, ki je v nekaterih točkah soglašala z jeseniško. Seveda je ta podružnica to napravila iz nepoučenosti in je pozneje, ko je bila o vseh teh mahinacijah jeseniških nezavisnežev informirana sklenila sledeče:

Nach gründlicher Untersuchung konstatieren wir, dass die Metallarbeitergruppe Jesenice durch Ihr Rundschreiben vom Juli 1. J. über das Statut der Organisation hinausgegangen ist. Wir verurteilen daher einen jeden solchen Schritt.

Wir wiederrufen die von uns gefasste am 2. Aug. an die Ortsgruppe der Metallarbeiter in Jesenice gesandte Resolution und lehnen hiermit eine Beteiligung an/einem ausserordentlichen Metallarbeiterkongress ab.

Den Genossen aus Jesenice raten wir, sich nicht von Hetzern den Frieden in den Organisation stören zu lassen. Gerade jetzt, wo die Zerstörungsarbeiten des Kapitals immermehr um sich greifen, ist es immer aller Pflicht an der Organisation fest zu halten. — Nur in einer einheitlichen Organisation ist uns der Weg zum Ziele frei. Darum ruft alle mit uns:

Es lebe der Metallarbeiterverband Jugoslawiens!

Slovenski prevod se glasi: »Po temeljiti preiskavi konstatiramo, da je podruž. O. D. K. na Jesenicah z njeno okrožnico od meseca julija t. l. prekoračila statut organizacije. Mi radi tega vsak tak korak obsojamo.

Mi preklicujemo od nas sestavljeno in dne 2. avgusta t. l. na podr. O. D. K. na Jesenice poslano resolucijo in s tem odklanjamo vsako sodelovanje na kakem izrednem kongresu kovinarjev.

Sodrugom na Jesenicah pa svetujemo, da naj si ne puste od hujšakaov kaliti miru v organizaciji. Ravno sedaj, ko je razdiralno delo kapitala vedno hujše, je dolžnost nas vseh, da se trdno oklenemo naše organizacije. Samo v enotni organizaciji nam je prosta pot k cilju.

Radi tega zakličite z nami: Naj živi Savez kovinarskih delavcev Jugoslavije!

Iz tega je razvidno, da med delavci, ki so bili že pred vojno organizirani, in ki poznajo socializem, da med njimi ni mogoče zanesti borbe s frazami, temveč, da oni vsako tako neumnost odklanjajo.

Ta apel v boju za socializem osivelih kovinarjev na Muti naj prebero oni na Jesenicah, ki mislijo, da bodo s frazami rešili proletarijat kapitalističnega jarma.

Ljubljana. Podružnica O. D. K. je imela v nedeljo dne 14. t. m. v restavraciji pri »Levu« izredni občni zbor. Udeležba sama je pokazala, da vlada med ljubljanskimi kovinarji precejšnje zanimanje za organizacijo. Enodušnost, ki je vladala na občnem zboru je pokazala frazerjem in demagogom, da je delavstvo sito demagogije in da hoče imeti od odbora le pozitivnega dela in sadov.

Po referatu s. Svetka, ki je orisal položaj ljubljanskih kovinarjev in organizacije, je podal s. Vidmar tajniško in s. Schley blagajniško poročilo, kar je bilo soglasno vzeto na znanje. Stari odbor za svojo nedelavnost ni dobil odveze, pač pa blagajnik s. Schley, ki je kljub nedelavnosti odbora vršil svojo požitvalno nalogo.

Pri volitvi novega odbora je prišlo do malega nesoglasja, katerega je povzročil nek demagog, ki vedno govori o ujedinjenju vseh kovinarjev, dejansko pa vedno čaka prilike, da bo zadal naši podružnici smrtni udarec. Član-

stvo se je tega zavedalo in se mu na tem občnem zboru ni posrečilo delati zgage.

Skoraj soglasno (proti 3 glasovom) je bil izvoljen za predsednika s. Ivan Ropret. Ostali odbor se je konstituiral naslednje: podpredsednik Ivan Selan, tajnik Franc Vidmar, taj. namestnik Ivan Lekše, blagajnik Avgust Schley, nam. blagajnika Ivan Breznikar, odborniki Marica Tišler-jeva, Ivan Kropar in Jože Repar, namestniki: Albin Anžič, Franc Pančur, Tone Žagar in Jaka Pogačar, kontrola Martin Erjavc in Ivan Košenina. Novoizvoljeni predsednik s. Ropret je na to z apelom na delo zaključil lepo uspeli izredni občni zbor.

Jesenice. Zadnja »Strokovna Borba« piše, da je bilo na občnem zboru kovinarske podružnice na Jesenicah navzočih samo 35 članov. Dalje piše, da jih je še 6 od teh odšlo k njim, tako, da jih je pri nas ostalo le še 29.

Mi odgovarjamo na tako pisarjelo to-le: Kdor je bil na našem občnem zboru, ve, da je poročilo v »Strok. Borbi« debela laž. In komunistom smo le hvaležni, da nam sami pomagajo dopri- našati dokaze, da je ves jugoslovanski komunizem zgrajen na lažeh. Kar se pa tiče bahanja, kako dobro je uspel občni zbor nezavisnih, pa priminjamo le, da ko smo to poročilo prečitali, smo se spomnili na zgodnico tistega popotnika, ki je potoval zvečer skozi samotni gozd. Bilo ga je zelo strah, zato si je delal korajžo z glasnim žvižganjem.

Izprtje v Kamniku. Delavstvo tovarne »Titan« v Kamniku je koncem pretečenega meseca vložilo spomenico za zvišanje plač in drugo. Mezdna razprava se je vršila dne 2. t. m.; ta razprava pa je izpadla jako slabo, ker ravnatelj ni hotel upoštevati zahtev delavstva in se izgovarjal na inozemsko konkurenco s katero se podjetje bori, da obdrži trg v naši državi, kar je podjetje prisililo, da postavlja proizvode pod lastno ceno na trg.

G. ravnatelj je priznaval upravičenost delavskih zahtev, mora pa iz zgoraj navedenih razlogov odklanjati vsako povišanje mezd. Delavstvo bi s tem bilo izpostavljeno negotovosti in bi moralo bogzna koliko časa čakati na to zvišanje svojih prejemkov. Radi tega so sklenili, da ustavijo, dokler se ne reši njihova spomenica akordna in čezurna dela.

To pa seveda g. ravnatelju ni bilo po volji in je v soboto, dne 6. t. m. vse delavstvo izprl, oziroma mislil, da se jih bo mnogo našlo, ki bodo padli na kolena in prosili, da smejo v tovarni ostati.

Toda g. ravnatelj se je jako vračunal. Vse delavstvo razen dveh, je pokazalo, da so solidarni. Seveda je potem, ko se mu načrt ni posrečil šel na glavarstvo in tam poročal, da je v njegovi tvornici izbruhnila stavka. V torek dne 9. t. m. sta intervenirala tajnik organizacije in tajnik delavske zbornice z zaupniki. Pri tej intervenciji se je doseglo to, da se bo vršila mezdna razprava koncem tega meseca, in da je ravnatelj izprtje preklical in na zastopnike delavstva apeliral, da naj gre delavstvo zopet na delo.

Seveda je bilo to lačnemu delavstvu težko dopovedati, ali vsekakor je bilo opaziti, da je večina delavstva disciplinirana in se zaveda le tega, da se bo takrat poslužila skrajnega sredstva, ako bodo pogajanja koncem tega meseca zopet negativna in da bo takrat pokazala podjetniku, da je sito obljub. Delavstvo je torej šlo na delo.

Delavstvo tovarne »Titan« opozarjamo, da se do konca tega meseca temeljito pripravi, kajti vedno ne bo mogoče vpoštovati težko podjetja, če podjetje noče vpoštovati težkega ekonomskega položaja svojega delavstva, da bomo zmožni borbo voditi do skrajnosti.

Stavbinska stroka.

Unija stavbinskih delavcev v Celju je naslovila na odsek gradbene stroke Zveze industrijev sledeč dopis: »Podpisano tajništvo vlnudno javlja naslovu, da se zapisnik (pogodba) o določitvi mezd za stavbinsko delavstvo Slovenije, ki je bila sklenjena dne 30. avgusta t. l. med »Zvezo industrijev«, Odsek gradbene stroke na eni in našo organizacijo na drugi strani, se od

naše strani odpoveduje, ter je s tem za članstvo naše organizacije od dneva odpovedi neveljaven. — Polnomoč za odpoved pogodbe smo dobili od organiziranega in neorganiziranega delavstva na vseh večjih stavbah in krajih Slovenije izvzemši Ljubljane. Radi odpovedi pogodbe z dne 30. avgusta t. l. se razveljavijo točke I., II. in zlasti zloglasna in protipostavna oz. protizakonita točka III. omenjenega zapisnika. Obenem izjavljamo, da priznavamo glede socialnih določb mezdne politike le točko c) pogodbe z dne 12. maja 1922, sklenjeno pri pokrajinski upravi za Slovenijo, oddelek za socialno politiko, delavski odsek opr. štev. 6105/22, katero se izvzemši določitve plač, še nadalje vzdržujemo. — Istočasno sporočamo, da bomo odslej naprej vodili mezdnio politiko naravnost s prizadetimi faktorji, in to toliko časa, da dobimo zadoščenje od tistih, ki so nas kot zakonito priznava autoriteta podcenjevali.«

Litija. Dne 12. t. m. se je vršil tukaj shod stavbinskih delavcev, na katerem je poročal s. Golmajer iz Ljubljane. — Med drugim njegovim izvajanjem je omenil tudi moč, ki bi jo lahko imelo stavbinsko delavstvo, če bi bilo organizirano. Žalibog se pa delavstvo te moči ne zaveda. Povdarjal je težko borbo stavbinskega delavstva za zboljšanje svojih plač za časa stavbene sezije. Vse te borbe bi odpadle, če bi bilo to delavstvo kompaktno organizirano v eni sami razredni organizaciji in sklenilo sprejemati le tista dela, katera jim odkaže njihova organizacija. To se pravi, da bi se vsi stavbeniki morali obračati po delovnih silah, ki jih rabijo za dovršitev kake stavbe, na organizacijo stavbinskih delavcev, katera bi sporočala zopet stavbenikom pogoje, pod katerimi so stavbinski delavci sklenili na kongresu ali konferenci, tlik pred začetkom stavbene sezije. Centralno vodstvo stavbinske organizacije bi pa seveda morala voditi evidenco vseh stavbinskih delavcev, tako da ji bo takoj ob začetku stavbene sezije mogoče dirigirati te delavce na stavbe onih stavbenikov, ki so sprejeli od organizacije predložene delovne pogoje. — Seveda je kaj takega mogoče le tedaj, če se delavstvo tega zaveda in tudi pozimi, ko ni na stavbi, misli na svojo organizacijo. Najbolj pogršno pri vseh stavbinskih delavcih je to, da vsak sklepa zase pogoje s stavbeniki ob pričetku stavbene sezije in je seveda delavec vedno tisti, ki je prikrajšan. — Referent je za ta svoja izvajanja seveda žel odobravanje, mi stavbinski delavci pa glejmo na to, da to uresničimo. — Proč z individualnimi pogodbami, naj živi geslo: »Vsi za enega, eden za vse!«

Litija. V našem kraju je vladala dolgo časa kriza. Delavstvo ni imelo pravega zaslužka. Pretekli mesec se je pa začelo zidati stanovanjske hiše. Stavbe izvršuje tvrdka R. Eksner iz Celja. To pa nekaterim ljubljanskim kapitalistom ni všeč. Najbrže je nastala jeza radi tega, ker delavci pri tvrdki Eksner dobe nekoliko boljše mezde, kakor pa delavstvo pri ljubljanskih stavbenikih. Zadržne dni se je pričela prav umazana gonja za razveljavljenje stavbenega dela. Mi bomo o stvari še poročali.

Smrtna nesreča. V petek dne 12. t. m. se je na stavbi Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani na Miklošičevi cesti zgodila težka nesreča, ki je zahtevala človeško žrtev. Nenadoma se je podrl oder, na katerem je delalo 5 delavcev, ki so padli raz odra. Štirje so ostali pri življenju, težko pa je bil poškodovan delavec Žureškovič, ki je dve uri pozneje v bolnici, kamor je bil pripeljan, umrl. — Opozarjamo vse merodajne oblasti, da to nesrečo, ki bi kmalu zahtevala več človeških žrtev, preišče, in da sploh vse odre, na katerih delavci pri tej zgradbi delajo preišče.

Rudarska stroka.

Liboje. Dne 5. oktobra se je vršila mezdna razprava za rudarje rudnika Liboje, ki je last Keramične industrije d. d. v Zagrebu. Po daljši debati je prišlo do sporazuma, na podlagi katerega so se povišale temeljne plače delavstvu za povprečno 15 K na izvršeni šiht; všteta je odškodnina za stanovanje. Ti poviški stopijo v veljavo od dne 26. avgusta t. l. Vse druge določbe prejšnjih pogodb ostanejo še nadalje v veljavi v kolikor ne tangirajo nove pogodbe. Podjetje se je zavezalo, da bo nabavilo bla-

go za delavne obleke delavstvu, katere bo dajalo delavstvu po lastni nakupni ceni ter na obroke.

Popravek. V zadnji objavi v listu »Delavec« pod Zbirka stavkovnega sklada za stavkajoče rudarje Unije slov. rudarjev v Zagorju, moramo dostaviti: Podružnica Osrednj. društvo kem. delavcev v Hrastniku 163 Din; vsota je že všteta pri zadnje navedeni skupni vsoti.

Monopolska stroka.

Monopolska uprava v Beogradu se je vendarle zganila v svojem spancu. Kakor nam poroča centrala našega Saveza je poslala Monopolska uprava naša centrali vabilo na pogajanje glede zvišanja plač monopolskemu delavstvu. Omenjena pogajanja so se pričela 8. okt. Rezultat pogajanj nam še ni znan, vendar je očitno, da se je vršil hud boj med zastopniki centrale in med zastopniki Monopolske uprave, kajti Monopolska uprava se je že večkrat izjavila, da bodo plače povišane komaj za 5 ali 6 Din dnevno, dočim zahteva Savez, da se zvišajo plače najmanj za 10 Din. Sedaj je čas, da vse podružnice Saveza čimbolj podpro. Monopolski delavci morajo pokazati, da stoje za zastopniki svojega Saveza kot en moč, da bo njihovo stališče čim jače. Vodstvo ljubljanske podružnice Saveza monopolskih delavcev bo sklicalo takoj, čim zve za rezultat pogajanj velik shod, kjer bo naše delavstvo zavzelo svoje stališče. Zato pozivljamo že danes vse sodruge in sodružice, naj se na ta shod pripravijo. Monopolska uprava naj ve, da je ljubljansko tobačno delavstvo na braniku.

Vestnik „Svobode“.

Zagorje ob Savi. Dramatični odsek »Svobode« vabi na sestanek v nedeljo, dne 28. t. m. ob 2. uri popoldne v prostorih »Svobode« na Lokah pri Zagorju vse člane dram. odseka in svrhu delovanja v letošnji sezoni. — Tudi nečlani, ki imajo veselje do dramatike so dobrodošli. Tisti, ki imajo še kaj neoddanega »arhiva«, naj ga prineso s seboj.

Dopisi.

Črna. Ker se že dolgo nismo oglašili, moramo vendar poročati zato nekoliko obširneje, da ne bo kdo mislil, da naše strokovne organizacije »propadajo«. Preobjedli smo se že precej z belim kruhom, zato nam prav dobro gre. Le za organizacijo se prav malo brigamo. Leta 1917 in 1918, ko nam je že voda tekla v grlo, smo se za organizacijo zelo zanimali. Tedaj si je marsikdo mislil: Kako naj pridemo iz te sence na solnce? Sedaj pa ošabno kriče: kaj potrebujemo organizacijo? Saj mi ničesar ne koristi; če bodo socialisti kaj dosegli, bom itak tega deležen tudi jaz. Ne spominjajo se ti možakarji, da tudi žena ne more več speči kruha, ako je brez kuriva in da velja isto tudi za nas. Za življenje potrebujemo sredstev, za katere se je treba danes tudi boriti in ne gre, da bi se borili nekateri s svojo organizacijo za vse one, ki te svoje dolžnosti ne store. V organizaciji je danes tako: podpirati in prispevke plačevati je delavcem preveč, vedno pa slišimo govoriti:

ne zaslužio toliko, da bi se pošteno preživljali. Sotrpini, ki niste v organizaciji, in ki ste vrgli puške v koruzo, ste kakor deček z ribo, ko jo vrže v vodo, če ga zasači lovec, potem pa mu je žal, da je izgubil ves pogum. Premislite tudi vi, da vas povišanje prispevkov ne sme preplašiti. Bodite prepričani, da je le v organizaciji moč ter ne pomeni posameznik ničesar. Poglejte kapitaliste, kako so združeni, naj vam bo to dokaz, da je v združenju največja moč in da morate torej vsi v organizacijo. Ali delavcu ni koristnejše, če sodeluje v organizaciji s tem, da jo podpira, kakor pa da samuje v pivnicah in s tem škoduje sebi in poslabšuje še ostalemu delavstvu položaj, ker mu zmanjšuje odporno silo v boju proti kapitalu? — Delavec iz Črne.

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 15. oktobra 1923.

Amerika — Jugoslavija! Čudna prišpodoba! Kakšna različnost že po nastanku samem, dalje po razvoju, po ustroju, po življenju i. t. d. Sicer sta bili Amerika, kakor Jugoslavija rojeni po majki revoluciji, vendar sta bili ti dve revoluciji bistveno različni. Stara mati Avstrija je oplojena po različnih zdravih očetih rodila koncem svojega obstoja par zdravih in nezdravih detet. Eno izmed njih, Čehoslovaška, je pri porodu hudo trpelo, a se je razvilo v čvrst državni in gospodarski organizem. Drugo Jugoslavija, se je rodilo dokaj zdravo, a so ga škodljivci od zunaj in znotraj zastrupili tako, da se mora državni organizem neprestano boriti z vsemi mogočimi zajedalci.

Zadnji čas je naša in cela evropska javnost mnogo govorila in pisala o posojilih, ki ga je Jugoslavija iskala v Ameriki, a ga ni dobila. Časopisje je iskalo vzroka temu neuspehu Jugoslavije, ki je sicer znana kot država, izredno bogata na prirodnih bogastvih.

Ko nam je srečen slučaj vrgel Jugoslavijo v naročje kot zrelo jabolko, se antanta ni mogla vmisli v to, da nastane v srednji Evropi oziroma na Balkanu nova močna država, ki bi križala njihove aspiracije. Ker je pa država že obstojala, so jo skušali gospodarsko podjarmiti, kar se pravi po naše kolonizirati. Rudnine, les, premog, vodne sile, živina i. t. d. vse bi bili radi spravili v svoje kremplje. Žal se jim je radi kratkovidnosti in pokvarjenosti naših bivših in sedanjih državnih krmarjev marsikaj posrečilo. Ko je jelo gospodarstvo hirati, so se merodajni krogi začeli ozirati naokoli, kje dobiti podpore, ker se iz lastne moči gospodarstvo ni moglo dvigniti. Razdrapanost v notranjosti države je to iskanje podpore silno otežkočila; vrhu tega je bilo inozemstvo tudi neobjektivno obveščano o naših notranjih razmerah. Dobili smo pač posojilo iz Francije, a še to se ni porabilo za gospodarske svrhe, nego za oboroževanje.

Objave.

POSILANO.*

Na govornice, ki jih razširjajo v Zagorju med delavstvom nekateri zlobneži, ki imajo najbrže interes na tem, da grde mojo osebo in s tem v zvezi ves naš pokret v Zagorju, moram izjaviti sledeče: Obravnava, ki se je vršila pri sodišču v Litiji glede moje žene je spoznalo obtoženca za krivega in je bil obsojen na poravnavo vseh stroškov in bil temu primerno tudi kaznovan. Vse govornice, ki ne odgovarjajo temu, so tendenciozne in imajo nepošteno namene. Opozarjam vse one, ki bodo še nadalje razširjali neresnične vesti, da bom prisiljen tudi proti njim nastopiti in zahtevati od njih dokazov, sicer jih bom tiral pred sodišče.

Alojz Ranzinger, Zagorje.

* Za spis uredništvo ne odgovarja.

Takoj po prekinjenju zasedanja so se ministri in poslanci razpršili na vse kraje, da študirajo politične razmere in skušajo pridobiti zaveznikov svojim strankam.

Radikalci so med seboj nesložni. Pašič in Protič se napadata kot dva volkova, pri čemur se javnost imenitno zabava. Na Slovenskem pa je doživela radikalna strančica popoln polom, ker se je izkazala za skrupulac bankokratov z ene, in političnih pustolovcev z druge strani.

Posredovanje dela.

V DELO SE SPREJMEJO:

Pri Državni Borzi Dela v Ljubljani: kovač, kotlarji, kovinski strugarji, žagarji za cikul. žago, žagarji za polnojarmanik, žagarji za vodno žago, žagarji (gateristi), izdelovalec gamaš, čevljar, ščetar, kuhinjski mesar, mlinar, sodavičar, zidarji, potnik za kravate, nočni čuvaj, orožniška kuharica, služkinje, vajenci itd.

Pri Državni Borzi Dela v Mariboru: hlapci, deklet, viničarji, drvarji, rudarji, vrtnarji, kovači za orodje, podkovski kovač, železostugarji, klepar, sodarji, lesni strugar, gateristi, sedlar (lakirer), čevljarji, mlinar, pek, zidarji, slikarji, dimnikarji, tov. delavci, vajenci, čivilje za perilo, vzgojiteljica, varuška, služkinje, kuharice, sobarice, pisarn. moč, izvežbana blagajničarka, vajenke za šivanje perila.

Pri Državni Borzi Dela v Ptujju: pristavi za posestvo, viničarji, hlapci, rudarji, vrtnar, lončar, kovač, kolar, sodar, strugar za izdelovanje pip, pletarji, sedlarji, fermenar, čevljarji, pek, zidarji, občinski tajnik, deklet za kmečki posel, kuharice, gospodinja, sobarica, služkinje, vajenci itd.

Pri Državni Borzi Dela v Murški Soboti: hlapec, krojač, krojaški vajenec itd.

Čevlji domačih tovarnen Peter Kozina & Ko z znamko »Peko« so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo: Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

ZIKA

je najboljši in najzdravejši nadomestek za pravo kavo. Zahtevajte jo pri svojem trgovcu:

Pražarna »ZIKA« d. z o. z. Ljubljana, Rožna dolina.

Vsebina

Delavskega koledarja 1924

ki ga bo izdala Strokovna komisija, bo zelo zbrana in popolna.

Pred vsem bodo v koledarju važne razprave o bolniškem in nezgodnem zavarovanju. Dalje bo priobčena tudi razprava o zakonu 1154 b. Te razprave so za delavstvo silne važnosti, ker se marsikomu godi krivica le zato, ker ne zna zastopati svojih pravic.

Dalje bodo v koledarju prepotrebna navodila delavskim zaupnikom in dopisnikom. Na kratko bo tudi opisano delovanje Medstrokovnih odborov.

S poljudno besedo bo opisano tudi delovanje raznih delavskih organizacij, zlasti še strokovnih.

Priobčeni bodo tudi važni naslovi raznih uradov, mednarodnih tajništva in naslovi važnejšega časopisja.

V koledarju bodo kratki izvlečki iz novega vojaškega zakona. Posebno pa opozarjamo na rane važne tabele v sestavi hrane itd. Med drugimi tabelami bodo zlasti važne tabele o rezanju vijakov, ki bodo zlasti dobro služile strugarjem in ključavničarjem. Te tabele so zelo popolne in razumljive in bodo gotovo dobro služile.

Dalje bo v koledarju še več razprav poučne in znanstvene vsebine, tako da bo letošnji koledar res vsestransko zanimiv.

Opozarjamo vse članstvo naših organizacij naj koledarje pri svojih zaupnikih že sedaj naroča, ker se zna zgoditi, da bo koledarjev zmanjkalo. Zaupniki naj pa sporoče števílo, koliko koledarjev bodo prodali najkasneje do 15. novembra na naslov Strokovne komisije v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II. — Koledar bo izšel sredi meseca novembra.

Koledar bo vezan v polplatno in bo zelo trepežen. Tudi cena bo zelo zmerna.

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu in svojim dosedanjim cenjenim gostom sporočam, da sem prevzel od svojih štaršev dobro poznano staro gostilno pri Krčonu, Tržaška cesta št. 5.

Skrbel bom, da svoje cenjene goste zadovoljim in jim postrežem z najboljšo kuhinjo in prvovrstnim vinom, katerega točim po zelo nizkih cenah.

Se priporočam za obilen obisk in beležim z odličnim spoštovanjem

Viktor Bizjak, gostilničar.

Iščemo:

Prerezovalce za čevlje, šteparke za šivanje zgornjih delov čevljev, ščiparje za šivane čevlje (Rahmenzwicker), stružnike za obrobke (Schnittfräser) in delavce za pritrjevanje in brušenje podpetnikov (Absatzaufrücker und Absatzglaser). — Samo prvovrstni delavci naj vpošljejo svoje ponudbe na: „PETOVIA“, usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptujju.